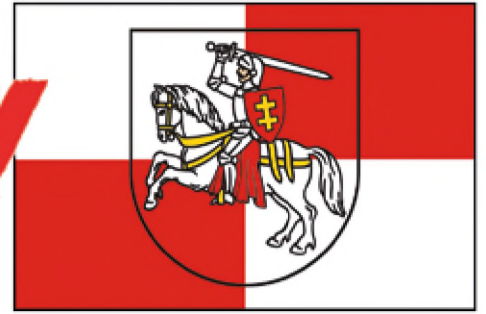

TYGODNIK WILEŃSZCZYŻNY

www.tygodnik.lt

DZIŚ

w numerze m. in.

■ Oświata priorytetem działań frakcji AWPL-ZChR Rady rejonu wileńskiego **str. 5**

■ Dofinansowanie ocieplenia domów jednorodzinnych **str. 6**

Rota

■ „Wilenka” wśród laureatów Międzynarodowego Festiwalu Kolęd i Pastorałek im. ks. Kazimierza Szwarlika w Będzinie

str. 1

■ 13 stycznia: litewska elita polityczna w piaszkownicy **str. 3**

■ Trzykrotny premier **str. 4**

PRENUMERATA 2024

**Do 19 stycznia
trwa prenumerata
na luty
2024 roku.**

**Za 1,93 euro – miesięcznie
za 23,12 euro – rocznie
(indeks 0233);
dla emerytów i osób
niepełnosprawnych –
1,85 euro – miesięcznie
za 22,18 euro – rocznie.
(indeks 0322)**

W KAŻDYM NUMERZE:

ROTA

DODATEK
HISTORYCZNO-PATRIOTYCZNY
DLA POLAKÓW NA LITWIE

Odszedł do Pana Wielki Patriotą Wileńszczyzny Zygmunt Marcinkiewicz

Zygmunt Marcinkiewicz z żoną Marią, o której mówił, że jest jego prawdziwą miłością i towarzyszką życia oraz głównym doradcą

(Więcej czytaj na 2 str. „Roty”)

Szef polskiej dyplomacji z wizytą w Trokach

Poruszył temat sytuacji polskiej mniejszości narodowej na Litwie

Podczas spotkania w Trokach ministrowie spraw zagranicznych Litwy i Polski – Gabrielius Landsbergis i Radosław Sikorski – rozmawiali o sytuacji bezpieczeństwa w Europie, współpracy obronnej w regionie, stosunkach dwustronnych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji polskiej mniejszości narodowej na Litwie.

FOT. URMLT

(Dokończenie na str. 5)

Jak wygląda poziom wiedzy finansowej mieszkańców Litwy? Jest gorzej niż w 2015 roku!

Poziom wiedzy finansowej mieszkańców Litwy jest jednym z najniższych wśród krajów Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – ocenia Viktorija Dičpinigaitienė, dyrektorka Centrum Wiedzy Finansowej Banku Litwy.

„Wyniki nie są zachęcające. Poziom wiedzy finansowej Litwinów spadł o blisko 10 proc. w ciągu 8 lat” – powiedziała Dičpinigaitienė podczas organizowanego przez Bank Litwy wydarzenia „Jaką ocenę otrzymaliby mieszkańcy Litwy za wiedzę finansową?”

Bank Litwy przedstawił wyniki międzynarodowej analizy umiejętności finansowych przeprowadzonej przez OECD w ze-

szłym roku. W 2015 roku Litwa znajdowała się w rankingu na 11. miejscu.

OECD opracowała wskaźnik (Dokończenie na str. 3)

Papież o swojej abdykacji

- To możliwość otwarta dla wszystkich papieży, ale nie jest w centrum moich myśli - powiedział papież Franciszek we włoskiej telewizji zapytany o ustąpienie z urzędu. Głowa Kościoła katolickiego mówi, że „idzie naprzód”. 87-letni papież ma ostatnio problemy ze zdrowiem. Mimo to Franciszek podzielił się swoimi planami pielgrzymkowymi.

- Wciąż żyję - odpowiedział papież, komentując ostatnie problemy z oskrzelami. Na pytanie, czy rozważa ustąpienie z urzędu, 87-letni Franciszek stwierdził, że „to nie jest ani myśl, ani troska, ani nawet pragnienie”.

- To możliwość otwarta dla

wszystkich papieży, ale w chwili obecnej nie jest w centrum moich myśli, zmartwień, moich uczuć - powiedział papież. - Dopóki mogę

służyć, idę naprzód - dodał. Franciszek zastrzegł, że jeśli coś się zmieni, przemyśli to.

Na podst. [interia.pl](#)

Sprzęt komputerowy dla polskich gimnazjów w rejonie solecznickim

15 stycznia br. z rąk prezesa Fundacji „Rodakom na Kresach” Wojciecha Sarnowskiego polskim placówkom oświatowym w Dziewieniskach, Butrymańcach i Turgielach został przekazany sprzęt komputerowy w postaci 36 komputerów, 3 tablic multimedialnych oraz 3 programów do zarządzania szkołą. Wartość pomocy dydaktycznej wynosi ponad 200 tys. złotych. Pomoce interaktywne Fundacja pozyskała dzięki projektowi mającemu na celu wspieranie edukacji polskiej na Litwie.

Spotkanie, któremu towarzyszyło przekazanie sprzętu oraz krótki koncert uczniów, odbyło się w Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Dziewieniskach. Na spotkanie z prezesem Fundacji Wojciechem Sarnowskim i Małgorzatą Sarnowską przybyli mer rejonu solecznickiego Zdzisław Palewicz, starosta gminy dziewieniskiej Czesław Marcinkiewicz, starosta gminy butrymańskiej Wanda Bielska, dyrektorka Gimnazjum im. Ada-

ma Mickiewicza w Dziewieniskach Nijola Bilinskaja, dyrektorka Gimnazjum im. Anny Krepstul w Butrymańcach Teresa Sawiel oraz dyrektorka Gimnazjum im. Pawła Ksawerego Brzostowskiego w Turgielach Iwona Tyszkiewicz. W auli zebrali się też uczniowie, nauczyciele oraz pracownicy szkoły.

Fundacja bardzo aktywnie wspiera działalność uczniów dziewieniskiego gimnazjum. Państwo Sarnowscy są dobrze znani dla mieszkańców Dziewieniszek

i okolic, bowiem od 2018 roku organizują spotkania, jak też akcje dobroczynne „Spełniamy Marzenia”. W grudniu, po napisaniu listu do św. Mikołaja wszystkie dzieci otrzymały prezenty.

Zebrani kierowali do państwa Sarnowskich słowa podziękowania za trud, poświęcony czas, za wsparcie, a przede wszystkim za wielkie serce i rozumienie potrzeb. Uczniowie zaś dedykowali gościom krótki występ, akcentujący anielską dobroć darczyńców.

Smutne perspektywy dla przyszłych emerytów

Pod względem stosunku wysokości przyszłych emerytur do wynagrodzeń OECD umieściło Litwę w tym roku na ostatnim miejscu. Przewiduje się, że emerytura osób, które zatrudnią się w 2022 r. wyniesie w przyszłości zaledwie 28,9 procent średniej wypłaty.

Zdaniem ekspertów taka prognoza stanie się rzeczywistością, jeśli pogorszy się sytuacja demograficzna kraju i nie zmieni się prawo emerytalne.

W 2023 roku średnia emerytura na Litwie wynosiła około 43 procent średniej płacy krajowej.

Najnowsze badanie Europej-

skiej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) przewiduje, że urodzony na Litwie w 2000 roku mężczyzna, który rozpoczął pracę w 2022 roku i pracował do starości, otrzyma

jedynie 28,9 proc. byłej średniej wypłaty.

To najgorszy wynik wśród 38 członków OECD. Najlepsza sytuacja jest w Portugalii, Turcji i Holandii, gdzie stopa zastąpienia dochodów wyniesie ponad 90 proc. Stopa zastąpienia to stosunek kwoty wypłacanej emerytury do wynagrodzenia otrzymywanego przed przejściem na emeryturę. Oznacza to więc, że emeryci z wymienionych krajów będą mogli cieszyć się niemal takimi samymi dochodami, jakie otrzymywali pracując.

Na podst. [lrt.lt](#)

Litewski i polski paszport wśród najpotężniejszych na świecie: opublikowano nowy ranking

W rankingu stworzonym przez firmę „Henley & Partners”, Polska zajmuje szóste, a Litwa ósme miejsce na liście najpotężniejszych paszportów.

Polski paszport dzieli szóste miejsce z paszportem Czech, Australii, Nowej Zelandii. Pozwala on bez wizy wjechać do 189 krajów.

Litwa dzieli ósme miejsce z Estonią. Obywatele Litwy mogą podróżować bez wiz do 187 krajów świata. Takich krajów jest o trzy więcej niż rok temu.

Pierwsze miejsce zajmują Francja, Niemcy, Włochy, Japonia, Singapur i Hiszpania, których obywatele mogą wyjechać bez wiz do 194 krajów.

Drugie miejsce zajmują Finlandia, Korea Południowa i Szwecja, a trzecie Austria, Dania, Irlandia i Holandia. Obywatele tych krajów mogą odwiedzić bez wiz odpowiednio 193 i 192 kraje.

Lotwa zajmuje dziewiąte miejsce, jej obywatele mogą wyjechać bez wiz do 186 krajów.

Ostatnie miejsca w tym rankingu zajmują paszporty Pakistanu (34), Iraku (31), Syrii (29), Afganistanu (28).

Fot. [I24.lt](#)

Koleje Litewskie przewiozły rekordową liczbę pasażerów

Spółka przewozów pasażerskich LTG Link Kolei Litewskich, według wstępnych danych, za miniony rok przewiozła około 5 mln pasażerów, spośród których 4,7 mln pasażerów podróżowało koleją w kraju – to o 220 tys. więcej niż w 2022 roku i o 115 tys. więcej niż w rekordowym 2019 roku.

Na najpopularniejszej trasie kolejowej Wilno-Kowno podróżowało o 10 proc. więcej pasażerów niż w latach poprzednich (około 1,7 mln). Pomiędzy stolicą a Kłajpedą w 2023 roku podróżowało ponad 0,6 mln pasażerów.

W ubiegłym roku znacznie wzrosła frekwencja na trasach Kowno-Szawle, Kłajpeda-Szyłokarczma i Wilno-Lotnisko Wilno. Trasami tymi podróżowało odpowiednio o 51 proc., 20 proc. i 18 proc. więcej pasażerów.

W 2023 roku chętnie były też wybierane przejazdy między Wilnem, Warszawą i Krakowem – międzynarodową trasą podróżowało ok. 38 tys. osób.

„W ostatnich latach wzmocniliśmy satysfakcję klientów, skupiliśmy się na rozwoju zrównoważonych rozwiązań w zakresie mobilności, kontynuowaliśmy tradycję świątecznych pociągów, coraz częściej oferowaliśmy pasażerom cieszące się dużą popularnością dodatkowe przejaz-

dy kolejowe, których godziny przyjazdów i odjazdów są dopasowane do niektórych dużych imprez, a pod koniec roku zaprezentowaliśmy długo oczekiwaną nową trasę Wilno-Ryga. Tę trasę w ciągu ostatnich 5 dni 2023 roku wypróbowało 1,3 tys. pasażerów” – mówił Šečkus.

Fot. [Marlena Paszkowska](#)

**TYGODNIK
WILEŃSZCZYZNY**

Wydanie internetowe:
www.tygodnik.lt

Zespół redakcyjny:
Andrzej Kotowski
Jan Lewicki
Teresa Strumiło

Współpraca:
Monika Urbanowicz

Zygmunt Żdanowicz, radny
samorządu rejonu wileńskiego

Opracowanie komputerowe:
Stawomir Subotowicz

Wydawca:
ZSA „Rejspa” Kalvines 5,
Sużany, rejon wileński
Kolegium redakcyjne

Adres do korespondencji:
LT-09318 Wilno
tel./fax 275-31-66, e-mail: rejspa@rejspa.lt

Projekt finansowany ze
środków Kancelarii Prezesa
Rady Ministrów w ramach
konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”

Domagają się ustawienia pomnika Pogoni w Wilnie

Podczas uroczystości na placu Łukiskim w Wilnie 12 stycznia, poświęconych rocznicy śmierci partyzanta Juozasa Krikštaponisa, kilkudziesięciu jego uczestników domagano się ustawienia pomnika Pogoni w tym miejscu stolicy – donosi ELTA.

Zdaniem Jonasa Burokasa, jednego z organizatorów wydarzenia, władze miejskie ignorują przyjętą cztery lata temu ustawę,

która stanowi, że w centrum placu Łukiskiego ma stanąć symbol państwa – pomnik Pogoni.

1 sierpnia 2020 roku weszła w życie ustawa o placu Łukiskim, ustanawiająca status pomnika tego placu w stolicy i zasady jego użytkowania. Przyjęta ustawa stanowi, że plac Łukiski jest głównym placem reprezentacyjnym państwa litewskiego. Zgodnie z uchwaloną ustawą plac powinien być urządzony z elementami upa-

miętniającymi walki o wolność i zagospodarowany w sposób zapewniający powagę i należny szacunek poległym za niepodległość oraz powstańcom, którzy oddali życie w latach 1863-1864.

Ustawa stanowi także, że pomnik Pogoni, będący symbolem państwa, wraz z pomnikiem Poległych za Wolność Litwy będą głównym elementem reprezentacyjnego placu Litewskiego.

Fot. **Marlena Paszkowska**

Z Warszawy do Wilna przetransportowano narząd do przeszczepu

Na prośbę Narodowego Biura Transplantacyjnego do pilnego przetransportowania narządu do przeszczepu wykorzystano samolot Sił Powietrznych Wojska Litewskiego - donosi Wojsko Litewskie.

Jak podano w komunikacie, 9 stycznia około godz. 16.00 wojskowy samolot transportowy C-27J Spartan wystartował z lotniska Zokniai w mieście Szawle i wraz z zespołem medycznym udał się na lotnisko w Warszawie w Polsce. Tego samego dnia około godz. 22.25 samolot z beczennym

ładunkiem na pokładzie wylądował w Wilnie. Po pomyślnym wykonaniu zadania samolot Spartan powrócił do Szawli.

To już drugi lot wojskowego Spartanu do sąsiedniej Polski po podpisanej we wrześniu 2023 roku umowy o współpra-

cy z Narodowym Biurem Transplantacyjnym, która rozszerzyła listę krajów europejskich, do których transport lotniczy Litewskich Sił Powietrznych będzie latać w celu transportu narządów dawców. Zgodnie z umową wojskowe samoloty i śmigłowce będą pomagać w transporcie narządów od dawców nie tylko z Łotwy, ale także z dalszych krajów Europy, m.in. z Polski, Niemiec, Czech.

Transport narządów do przeszczepu jest jednym z pokojowych zadań armii litewskiej.

Fot. **Marian Paluszkiwicz**

Mieszkańcy Litwy lubią kupować przez internet. W ubiegłym roku wydali 2,7 mld euro

Na Litwie utrzymuje się tendencja wzrostowa zakupów online. Według danych banku „Swedbank” wydatki mieszkańców na zakupy przez internet w 2023 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, wzrosły o prawie 27 proc. i wyniosły ponad 2,7 mld euro.

„Wzrosły nie tylko kwoty wydawane przez mieszkańców w internecie, na co częściowo wpłynęła inflacja. Nawet o 17,5 proc wzrosła także liczba zakupów. To obala często powtarzaną opinię, że po „wybuchu pandemii” czeka nas stagnacja handlu internetowego” – powiedział cytowany w komunikacie Deimantas Trumpickas, dyrektor Działu Wsparcia Sprzedaży Zarządzania Funduszami w Swedbanku.

Zdaniem eksperta finansowego, tempo wzrostu handlu internetowego na Łotwie w 2023 roku było podobne jak na Litwie. Wydatki mieszkańców kraju na zakupy w internecie w porównywalnym okresie były prawie o 21 proc. wyższe, niemal o 16 proc. wzrosła liczba zakupów. Tymczasem w Estonii, choć kwoty wydawane w internecie wzrosły o ponad 8 proc.,

to liczba zakupów spadła o nieco ponad 1 proc.

Według przedstawiciela „Swedbanku”, chociaż zakupy online nabierają tempa w listopadzie i grudniu, to okres ten coraz mniej wyróżnia się od ogólnego kontekstu handlu internetowego w ciągu całego roku. W ubiegłym roku tzw. świąteczny okres zakupowy stanowił 18,2-18,9 proc. rocznych obrotów i łącznej liczby rocznych zakupów, podczas gdy rok wcześniej wskaźnik ten kształtował się na poziomie około 20 proc.

Na podst. swedbank.lt

Jak wygląda poziom wiedzy finansowej mieszkańców Litwy? Jest gorzej niż w 2015 roku!

(Dokończenie ze str. 1) niki umiejętności finansowych, dobrostanu finansowego i umiejętności cyfrowych w zakresie finansów.

Według Dičpinigaitienė, wskaźnik wiedzy finansowej na Litwie był jednym z najgorszych wśród badanych krajów. Indeks składa się z trzech części – wiedzy finansowej, zachowań z pie-

niędzmi i stosunku do pieniędzy.

„Znaleźliśmy się na 31. miejscu spośród wszystkich 39 krajów, które wzięły udział w badaniu. Pogorszył się poziom naszej wiedzy, zmienił się nasz stosunek do pieniędzy – powiedziała przedstawicielka Banku Litwy. – Jeśli w 2015 roku wyprzedzaliśmy Estonię i Łotwę i byliśmy blisko średniej OECD,

to obecnie jesteśmy na końcu”.

Według Dičpinigaitienė, niższy poziom wiedzy finansowej mają kobiety w wieku do 29 lat i osoby powyżej 65. roku życia. Tymczasem wyższy poziom wiedzy finansowej mają mieszkańcy z wyższym wykształceniem, a także osoby samozatrudnione.

Na podst. **ELTA**

Szefowa Parlamentu Europejskiego odebrała w Wilnie Nagrodę Wolności

13 stycznia, w Dniu Obrońców Wolności, w litewskim Sejmie odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody Wolności. W tym roku nagroda ta została przyznana dystrydentowi Petrasowi Plumpie i Parlamentowi Europejskiemu.

Odbierając Nagrodę Wolności dla Parlamentu Europejskiego, Roberta Metsola, przewodnicząca tej instytucji Unii Europejskiej, powiedziała, że jest to dla PE wielkie wyróżnienie. Ta nagroda, jak podkreśliła, będzie inspiracją do dalszego wspierania prawa innych narodów do samostanowienia, demokracji i obrony Europy. „Dzisiaj Parlament Europejski obchodzi wspólnie z wami Dzień Obrońców Wolności na Litwie. W 1990 r., kiedy w Wilnie odbył się pokojowy marsz antyradziecki na rzecz wolności, delegacja Parlamentu Europejskiego jako jedna z pierwszych stanęła po stronie Litwy” – powiedziała szefowa PE.

Parlament Europejski został nagrodzony za wysiłki na rzecz wzmocnienia demokracji i praw człowieka oraz za ciągle dążenie do sprawiedliwości historycznej. To zaszczytne wyróżnienie przyznano Parlamentowi Europejskiemu również za wkład we wspieranie sprawy wolności Litwy i celu, jakim była niepodległość państw bałtyckich okupowanych przez Związek Sowiecki, za wsparcie dyplomatyczne dla państwa litewskiego, które odzyskało niepodległość, oraz wkład w integrację Litwy z Unią Europejską. 1 maja tego roku Litwa będzie obchodzić 20. rocznicę członkostwa w UE.

Na podst. Irs.lt, inf.wl

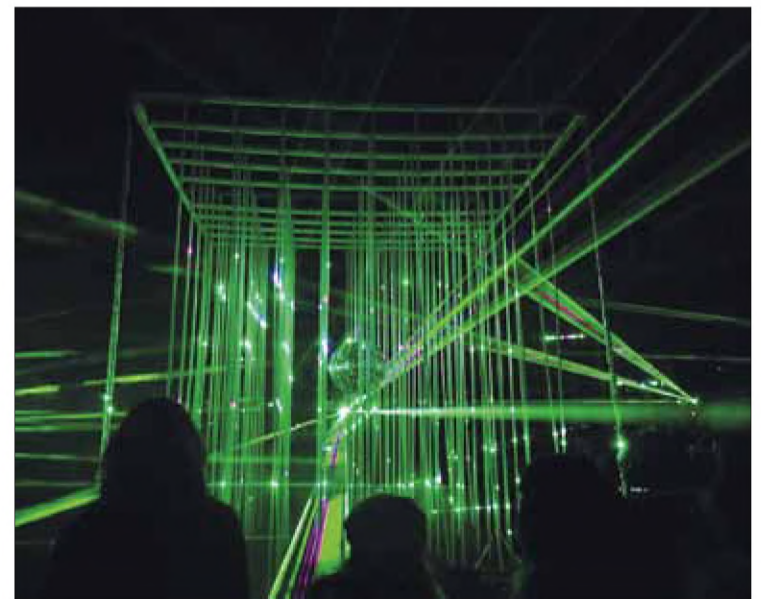
Wilno zaprasza na Festiwal Światła

25 stycznia rozpocznie się Wileński Festiwal Światła. To święto sztuki, technologii, światła oraz oczekiwane, tradycyjne wydarzenie z okazji urodzin stolicy. Wydarzenie odbędzie się już po raz szósty i potrwa do 28 stycznia.

Co roku Wileński Festiwal Światła tworzy w mieście inspirujące święto, za każdym razem prezentując nową, kilkudniową wystawę sztuki świetlnej.

W tym roku wилnianie i goście stolicy będą mieli okazję zapoznać się z pracami znanych twórców, w których przenikają się kreatywność, sztuka nowoczesna i technologie. Pokazy będą się odbywały w dniach od 25 do 28 stycznia każdego wieczoru w godzinach od 18.00 do 23.00.

W tym roku w powstałej na Starówce galerii sztuki nowoczesnego światła zwiedzający zobaczą 20 festiwalowych prac – 15 instalacji świetlnych w programie głównym i 5 obiektów dodatkowych. Każdy z nich opowie swoją, niepowtarzalną historię. Festiwalowymi świa-

tlami rozświetlone będą znane budynki, kościoły, galerie, skwery i dziedzińce. Instalacje świetlne tworzą artyści z Litwy, Francji, Polski, Wielkiej Brytanii i Holandii.

Wileński Festiwal Światła łączy w sobie sztukę światła, muzykę i możliwości nowoczesnych technologii. W poprzednich edycjach zaprezentowano 91 projektów z 18 krajów świata. Wydarzenie odbywa się z okazji urodzin Wilna. 25 stycznia 2024 roku litewska stolica będzie obchodzić 701 lat istnienia.

Więcej informacji na stronie lightfestival.lt i [Facebooku](https://www.facebook.com/lightfestival.lt).

Na podst. vilnius.lt

NOWINY znad Solczy

Dyskusja z przewodniczącą Parlamentu Europejskiego Robertą Metsolą

12 stycznia uczniowie Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach – młodszy ambasadorzy – wzięli udział w zorganizowanym w ramach projektu #MEPALIETUVA spotkaniu z przewodniczącą Parlamentu Europejskiego Robertą Metsolą, z którą mieli też okazję się spotkać i zamienić kilka zdań. Temat spotkania brzmiał: „Do młodzieży należy przyszłość Europy – jaką ją będziemy budowali?”.

Podczas spotkania omówiono kwestie edukacji, przyszłości Europy, rozpętanej przez Rosję wojny na Ukrainie. Podkreślono, że młodzież nie jest obojętna wobec tego, co się dzieje na świecie. Młodzi ludzie

treściwie spędzili wieczór, debatowali o obecnej sytuacji, dzielili się planami na przyszłość.

W trakcie dyskusji przypomniano wydarzenia z 13 stycznia 1991 roku, kiedy to w obronie wolności Litwy zginęli ludzie.

Wolność jest jedną z najważniejszych wartości. Daje możliwość wyrażania swoich myśli, bycia niezależnym, możliwość budowania wolnej, solidarnej i zjednoczonej Europy! Przyszłość jest w naszych rękach!

Emilia Sinkiewicz,
uczennica klasy G3 Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego
w Solecznikach, młodsza ambasador drużyny MEPA

Najpopularniejsze imiona dzieci w 2023 roku w rejonie solecznickim

W ubiegłym roku w Urzędzie Stanu Cywilnego rejonu solecznickiego zarejestrowano 210 urodzeń – na świat przyszło 100 chłopców i 110 dziewczynek, 24 z nich urodziło się za granicą – statystykę podał Samorząd Rejonu Solecznickiego.

Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem narodziny dziecka można zarejestrować nie tylko według zadeklarowanego miejsca zamieszkania jednego z rodziców, ale także według miejsca urodzenia, dlatego też narodziny niektórych dzieci rodzice rejestrowali w innych miastach.

Najczęściej nadawane imiona dziewczynom w rejonie solecznickim w zeszłym roku to Mija, Sofia, Kornelia, Dominika, Emilia i Elżbieta.

W przypadku chłopców rodzice najczęściej nadawali im imiona: Adrian, Adam, Emil, Oskar, Damian, Damiir i Marek.

Podczas gdy część rodziców zastanawiała się, jakie imiona nadać noworodkom, byli też tacy mieszkańcy rejonu solecznickiego, którzy zmienili imię lub nazwisko. Urząd Stanu Cywilnego sporządził 25 takich akt.

W 2023 roku zawarto 124 małżeństwa, w tym 49 ślubów kościelnych i 12 za granicą. W 2022 roku zarejestrowano 129 związków małżeńskich.

Najczęściej małżeństwa były zawierane w Urzędzie Stanu Cywilnego. Nowożeńcy wybierali także miejsca poza urzędem – w zagrodach „EraRichi” i „Aukštupys”, na terenie Republiki Pawłowskiej, w pałacu w Jaszunach. Najwięcej ślubów zawarto w takich miesiącach jak maj, czerwiec, lipiec, sierpień i koniec grudnia.

Urząd Stanu Cywilnego zarejestrował także 64 rozwody, w tym jedno małżeństwo rozwiązano za granicą. Liczba rozwodów rok wcześniej wynosiła 68.

Według danych solecznickiego Urzędu Stanu Cywilnego, w ubiegłym roku zmarło 447 mieszkańców, w tym 10 za granicą. Rok wcześniej zarejestrowano 483 zgony.

Dzień pamięci Powstania Styczniowego w Ejszyszkach

Solecznicki oddział Związku Polaków na Litwie, koło przy Centrum Rozrywki i Biznesu w Ejszyszkach zaprasza 20 stycznia br. na obchody 161 rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego. Impreza rozpocznie się o godz. 13.00 w Centrum Rozrywki i Biznesu w Ejszyszkach. W ramach święta historycznego odbędzie się koncert w wykonaniu zespołu folklorystycznego „Ejszyszczenie”, prezentacja poświęcona dziejom powstańców 1863 roku oraz emisja filmu „Człowiek świętego imienia”.

Tak się złożyło, że miejscem wielu walk oddziałów powstańczych na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego była Puszcza Rudnicka. Na wjeździe do puszczy od strony Rudnik, nad brzegiem Mereczanki, możemy oglądać pomnik poległych powstańców z 1863 roku. Postawiony został w 1975 roku. Na kolejny pomnik poświęcony powstańcom styczniowym należało czekać prawie 40 lat. Sześciometrowy pomnik w centrum Ejszyszek odsłonięto w styczniu 2014 roku. Cokół monumentu tworzą cztery stopnie, symbolizujące 400 lat wspólnej historii Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego – każdy jako jedno stulecie połączonych dziejów. Wznoszące się nad postumentem obeliski – to symbole dwóch współczesnych państw – Litwy i Polski, ukoronowane godłami państwowymi – Orłem i Pogonią. Obeliski są połączone dzwonem, którego bicie ma przypominać obecnym i przyszłym pokoleniom o bohaterach Powstania Styczniowego, sławnej przeszłości i wspólnej historii, a jednocześnie przywoływać do działań na rzecz przyszłości. Na obeliskach widnieją słowa w języku polskim i litewskim – „Pamięci bohaterów tej ziemi, którzy poświęcili swe życie, abyśmy żyli w wolnej i sprawiedliwej Ojczyźnie 1863-1864”.

Miejsce ustawienia monumentu zostało wybrane nieprzypadkowo, bowiem właśnie na tym placu w XIX wieku ejszyski wikariusz ks. Józef Horbaczewski ogłosił Manifest Rządu Tymczasowego. Tu gromadzili się powstańcy, prowadzeni przez Ludwika Narbutta – syna Teodora Narbutta, architekta kościoła w Ejszyszkach.

Do najbardziej znanych przywódców powstania na ziemiach

litewskich należał Ludwik Narbutt, który 2 lutego 1863 roku, na czele świeżo sformowanego oddziału, wyruszył do Puszczy Rudnickiej. Ludwik (Ostyk-Narbutt) Narbutt (1832 – 1863), syn Teodora i chłopki pańszczyźnianej Krystyny Sadowskiej. Był przywódcą powstania w powiecie lidzkim. Za udział w konspiracji w 1850 roku aresztowany w Wilnie i karnie w marcu 1851 roku wcielony do wojska rosyjskiego, uczestniczył w walkach na Kaukazie, gdzie został odznaczony za odwagę orderem św. Anny 4 stopnia. Na Litwę wrócił w 1860 roku w stopniu podporucznika. W 1861 r. ożenił się z młodą wdową Amelią z Kuncewiczów Siedlikowską. Zamieszkał w Sierbieniszkach poświęcając się gospodarstwu. Pisał w swoim pamiętniku o nim Bronisław Narbutt: „Widziałem go w 1860 roku w Lidzie. Był niewielkiego wzrostu, szczupły, blondyn, nieco łysy, z melancholijnym wyrazem na twarzy, wielki zdrowy rozsądek, uczciwość, miłość dla ludzi – to były główne jego zalety, małowowiący, skromny w ułożeniu, chętny zawsze dla każdego z pomocą”.

Po wybuchu powstania zorganizował oddział partyzancki, (w którym walczył również znany malarz Elwiro Andriolli, stoczył szereg potyczek z wojskami carskimi, okazując odwagę i zadając nieprzyjacielowi dotkliwe straty.

16 lutego 1863 roku Narbutt zaatakował rosyjski pociąg pod Marcinkańcami i odbił wiezionych z Kongresówki rekrutów. Narbutt zebrał 15 ludzi z okolic Naczy i 20 lutego ruszył przez Ejszyszki do Puszczy Rudnickiej. W Ejszyszkach przyłączyło się doń 80 powstańców z księdzem Horbaczewskim na czele.

W dniu 9 marca 1863 roku

doszło w okolicach Rudnik, nad Mereczanką, do bitwy 100-osobowego oddziału Ludwika Narbutta z trzema rotami piechoty rosyjskiej i sotnią kozacką pod komendą Wimberga. Pierwsi zaatakowali Kozacy, ale Narbutto wi udało się odeprzeć atak. Potem Moskale próbowali zwabić partię Narbutta w pułapkę, ale zaatakowani zniecałkiem przez nadciągający oddziałek Leona Kraińskiego, pierzchli tracąc sporo ludzi i sprzętu.

Kolejne bitwy i potyczki stoczono pod Dubiczami i Nowym Dworem, pod Pilownią, koło Berszt, pod Kowalkami, nad jeziorem Dumbla. 5 maja 1863 roku w okolicach jeziora Pielsa koło Dubicz oddział Narbutta został rozbity. W wyniku zdrady gajowego Karpowicza, śmierć poniósł bohaterski dowódca oddziału i kilkunastu powstańców (m. in. Leon Kraiński), wielu dostało się do niewoli, a pozostali poszli w rozsypkę. Nowy dowódca Ostroga, czyli Aleksander Poradowski (1836-1890) ukarał zdrajcę. W dniu Zielonych Świąt Bazyli Karpowicz został powieszony we wsi Montaty koło Dubicz. Podobny los spotkał innego zdrajcę, włościanina Jana Szymielewicza, powieszono go 3 czerwca 1863 roku w majątku Sumorokowszczyzna.

31 maja 1863 roku koło Zygmunciszek połączone partie Jana Sędka, Aleksandra Stabrowskiego (Lubicza) i Feliksa Wisloucha w sile około 500 ludzi (całością dowodził Łada) rozbiły kilka rot rosyjskich, zmuszając je do ucieczki. Taki obrót sprawy był wynikiem zajęcia przez powstańców znakomitej pozycji, wykluczającej atak Moskali więcej niż jedną sotnią. Atakowali czterokrotnie tracąc sporo zabitych. W bitwie miał zginąć rosyjski plk. Andriejew.

Gdzie i kiedy wyrzucić choinkę?

Żeby pozbyć się żywej choinki w sposób odpowiedzialny ekologicznie, Samorząd Rejonu Solecznickiego stworzył mieszkańcom Solecznik możliwość zostawienia niepotrzebnych już świątecznych drzewek w specjalnych miejscach.

Kilka lat temu w mieście ustawiano specjalne kontenery na choinki, w zeszłym i tym roku

zostały w tym celu oddzielone tereny segmentami ogrodzenia.

Do 25 stycznia mieszkańcy Solecznik będą mogli zostawić choinki w czterech miejscach w mieście:

- przy ul. Vilniaus 9
- przy ul. J. Śniadeckio 21
- przy ul. A. Mickevičiaus 24
- przy zaułku Šalčios 7.

Zebrałe choinki zostaną dostarczone do punktu zbiórki odpadów zie-

lonych, nie wolno wrzucać choinek do innych kontenerów na odpady.

Drzewka świąteczne można też samemu przywieźć do punktu zbiórki odpadów zielonych. Właściciele domów prywatnych mogą wykorzystać choinkę na biopaliwo, do okrywania roślin ogrodowych na zimę lub posiekane umieścić w pojemnikach na kompost.

Oświata priorytetem działań frakcji AWPL-ZChR Rady rejonu wileńskiego

Oświata od zawsze była, jest i nadal będzie dla największej frakcji Rady rejonu wileńskiego Akcji Wyborczej Polaków na Litwie – Związku Chrześcijańskich Rodzin – jedną z priorytetowych działań. W placówkach oświatowych samorządu rejonu wileńskiego zapewnione są wyjątkowe warunki do nauki i pracy. Dbając o rozwój infrastruktury oświatowej Rada rejonu wileńskiego przyjęła wiele przychylnych i dobrych decyzji dotyczących oświaty. Przyjęty szereg decyzji niewątpliwie wpłynął na jakościowy rozwój oświaty w rejonie wileńskim.

Dzięki szybkiej interwencji przewodniczącej komitetu oświaty Rady rejonu wileńskiego Marii Reksć próby zamknięcia przez socjaldemokratów polskiej szkoły podstawowej w Jęczmieniszkach zostały zablokowane

Jako jedna z sukcesyjnych decyzji – wsparcie nauczycieli i innych członków społeczności szkolnych w formie zwrotu dla nauczycieli i specjalistów ds. pomocy uczniom wydatków na dojazd do pracy od 3 do 40 km w jedną stronę i z powrotem. Decyzja ta działa już 5. rok z rzędu.

Nie mniej ważną decyzją jest zatrudnienie specjalistów ds. doradztwa zawodowego, którzy doradzają w sprawie wyboru studiów, specjalności i przyszłej ścieżki zawodowej.

Niezależnie od statusu materialnego rodziny, Samorząd rekompensuje 30 proc. kosztów żywienia dzieci w placówkach nauczania przedszkolnego. Do-

datkowo samorząd stosuje ulgi w wysokości od 50 aż do 100 proc. na utrzymanie dziecka z uwzględnieniem sytuacji materialnej w rodzinie.

Samorząd utrzymuje dodatkowo utworzone etaty pracowników stołówek szkolnych, co zapewnia każdego dnia wzbogacone zdrowymi składnikami menu szkolne, obiady w takich stołówkach szkolnych kosztują też o wiele taniej. Jak zaznaczyła wieloletnia mer i obecna radna Maria Reksć - „Chociaż przyjęcie tej decyzji przed kilkoma laty wywołało gorącą dyskusję i był sprzeciw ze strony opozycji, to przyjęta decyzja – utrzymanie etatów pracowników szkolnych - szczegól-

nie w okresie obecnym jest bardzo ważna i słuszna, gdyż od stycznia 2024 roku przedsiębiorstwa spożywcze nie będą korzystać z ulgi w wysokości 9 proc. VAT, dlatego zamierzają podnieść ceny. W tym czasie sytuacja gastronomiczna w przedszkolach i szkołach, jeśli chodzi o ceny, nie ulegnie zmianom, ponieważ placówki te same przygotowują jedzenie na miejscu, obiady nie będą droższe ze względu na wyższy VAT, bo nie są płatnikami tego podatku. Catering będzie droższy, gdyż usługi te są nabywane od dostawców zewnętrznych. My tymczasem utrzymaliśmy nasze miejscowe, tradycyjne stołówki, które zapewniają dobrą jakość i niższe ceny.”

– skomentowała Maria Reksć.

Samorząd już od wielu lat zwraca koszty rodzicom dowożącym dzieci do placówek oświatowych transportem prywatnym (0,28 eur za 1 km).

W rejonie wileńskim opłaty za uczęszczanie dzieci do szkół sztuk pięknych i szkół muzycznych należą do najniższych na Litwie, a uczęszczanie do Szkoły Sportowej Samorządu Rejonu Wileńskiego jest darmowe.

Od 2018 roku, aby zapewnić uczniom klas początkowych bezpieczne i treściwe spędzanie czasu po lekcjach oraz możliwość poprawy swoich osiągnięć w nauce, w grupach dnia przedłużonego w placówkach oświatowych Samorządu Rejonu Wileńskiego powołano stanowiska specjalistów pomocy uczniom. Utrzymanie tych etatów decyzją Rady finansuje Samorząd Rejonu Wileńskiego.

W 2023 roku, tuż przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego, z inicjatywy przewodniczącego frakcji AWPL-ZChR Waldemara Urbana zatwierdzono regulamin motywacji uczniów rejonu wileńskiego do większych osiągnięć edukacyjnych. Głównym celem regulaminu - zauważyć i uhonorować osiągnięcia uczniów rejonu wileńskiego w roku szkolnym, zachęcić i zmotywować utalentowanych uczniów rejonu. Według przyjętej decyzji uczniowie klas 5-10 oraz klas I-IV gimnazjalnych otrzymają premię w wysokości 500 euro (netto) za roczne osiągnięcia ze wszystkich przedmiotów z maksymalną oceną 10, a dla abiturientów za każdy państwowy egzamin maturalny z oceną 100 punktów, zostanie przyznana premia w wysokości 250 euro.

Jeszcze w 2022 roku zatwierdzono listę zawodów priorytetowych, składających się z takich kierunków, jak logopedia, pedagogika specjalna, psychologia, filologia polska, angielska, litewska, fizyka, pedagogika nauczania początkowego, matematyka i wychowanie przedszkolne, a w październiku 2023 roku listę uzupełniono trzema nowymi kierunkami: biologią, chemią i technologią informacyjną. Podstawowym celem tej decyzji jest zmniejszenie liczby brakujących specjalistów w placówkach oświatowych, ale też zachęcenie młodych mieszkańców rejonu wileńskiego do kontynuowania aktywności zawodowej na ziemi ojczystej.

„Wspomniane działania nie byłyby możliwe bez ściślejszej współpracy całego dużego zespołu – frakcji, specjalistów, kierowników działów, pedagogów, dyrektorów szkół, osób działających na rzecz oświaty, którzy wiedzą, że oświata w rejonie wileńskim może być i powinna być prowadzona na wysokim poziomie. I za to jestem bardzo wdzięczna, że nam udało się tyle zdziałać i kontynuujemy to dalej. Oświata jest tak samo ważna jak dziedzina zdrowia czy bezpieczeństwa. Każdy chodził do szkoły, szkole i nauczycielom zawdzięcza się to, co osiągnęło się w życiu, i jaką ma się pozycję w życiu zawodowym. Dlatego te inwestycje pod każdym względem są ważne – od budowy nowych placówek, renowacji, czy zapewnienia dobrych warunków pedagogom i zespołowi szkolnemu.” – powiedziała wieloletnia mer Maria Reksć.

Poruszył też temat sytuacji polskiej mniejszości narodowej na Litwie

(Dokończenie ze str. 1)

W dniach 11-12 stycznia w Trokach odbyła się organizowana przez litewskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych konferencja wysokiego szczebla Snow Meeting, poświęcona kwestiom bezpieczeństwa.

Minister spraw zagranicznych RP Radosław Sikorski wziął udział w sesji zamkniętej poświęconej aktualnym wyzwaniom geopolitycznym, w tym konfliktem na Ukrainie, Bliskim Wschodzie, Kaukazie i Bałkanach oraz wpływie Rosji na destabilizację sytuacji bezpieczeństwa na świecie. W konferencji wzięli udział przedstawiciele władz, politycy i eksperci z różnych regionów świata.

Na marginesie konferencji, szef polskiej dyplomacji spotkał się z ministrem spraw zagranicznych Litwy Gabrieliusem Landsbergisem. Ministrowie omówili najistotniejsze kwestie z zakresu bezpieczeństwa, wsparcia dla Ukrainy, podkreślając konieczność zapewnienia długoterminowej pomocy finansowej i woj-

Ministrowie spraw zagranicznych Polski i Litwy podczas konferencji Snow Meeting, poświęconej kwestiom bezpieczeństwa

skowej Unii Europejskiej dla kraju broniącego się przed agresją, także polityki sankcyjnej wobec Rosji i Białorusi, wsparcia dla białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego oraz współpracy polsko-litewskiej w ramach NATO i Unii Europejskiej.

Według szefa litewskiej dyplomacji Gabrieliusa Landsbergisa, obie strony będą prowadzić długoterminową politykę powstrzymywania Rosji, wyko-

rzystując instrumenty NATO do wzmocnienia odstraszenia przed atakiem na terytorium NATO. Szef litewskiej dyplomacji wezwał Polskę do włączenia się do inicjatywy rządów krajów bałtyckich na rzecz jednolitej regionalnej realizacji unijnych sankcji.

Radosław Sikorski powiedział, że „omówiliśmy to niewesołe otoczenie międzynarodowe dla Polski i dla Litwy, i plany wspólnych działań na rzecz prze-

ciwstawienia się łamania prawa międzynarodowego przez naszego dużego sąsiada”. Zapewnił też, że kierunek relacji polsko-litewskich będzie utrzymany.

Podczas spotkania ministrowie podkreślili również znaczenie terminowej realizacji dwustronnych projektów infrastruktury krytycznej, takich jak synchronizacja bałtyckich sieci elektroenergetycznych z Europą Zachodnią, Rail Baltica i Via Baltica.

Jak podaje polskie MSZ, przedyskutowano również aspekty współpracy dwustronnej, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji polskiej mniejszości narodowej na Litwie.

Odpowiadając na pytanie Irt. lt, dotyczące obowiązującej na Litwie ustawy o pisowni nazwisk, której nowelizacja zezwala od maja 2022 roku na zapis imion i nazwisk z literami „X”, „W” i „Q”, Sikorski podkreślił, że „sprawa paru literek mogła zająć krócej, niż ćwierć wieku”.

– Przypomnę tylko, że w 2007 roku wraz z premierem Donaldem

Tuskim do Wilna przyjechaliśmy w pierwszej kolejności. Szkoda, że wtedy to nie było docenione. I że tyle lat musiała zająć sprawa odblokowania dostępu do rafinerii w Możejkach, największej wtedy zagranicznej polskiej inwestycji i, jak rozumiem, największej inwestycji w historii niepodległej Litwy. Przypominam, Rosjanie odcięli rurociąg, a Litwa odcięła dostęp kolejną – powiedział do dziennikarzy Sikorski, zrelacjonowało LRT.

Podczas pobytu w Trokach szef polskiej dyplomacji zapowiedział wizytę prezydenta Polski Andrzeja Dudy na Litwie. Podkreślił, że będzie to okazja do pogłębienia dialogu również na temat problemów Polaków na Litwie.

Była to druga zagraniczna wizyta szefa polskiej dyplomacji Radosława Sikorskiego po objęciu stanowiska w MSZ. Pierwsza wizyta była w grudniu ub. roku w Kijowie.

Na podst.
MSZ RP, urn.lt, Irt.lt

13 stycznia – Dzień Obrońców Wolności na Litwie

13 stycznia na Litwie obchodzony jest Dzień Obrońców Wolności, upamiętniający krwawe wydarzenia styczniowe z 1991 roku. 33 lata temu, w nocy z 12 na 13 stycznia, mieszkańcy Wilna wyszli na ulice, aby bronić gmachu Sejmu, Litewskiego Radia i Telewizji oraz wieży telewizyjnej przed ich zajęciem przez wojsko sowieckie.

13 stycznia 1991 r. Armia Czerwona, próbując zdławić litewskie dążenia do niepodległości, wkroczyła do Wilna. Najbardziej dramatyczne wydarzenia rozegrały się tej znamiennej nocy przy wieży telewizyjnej i budynku Litewskiego Radia i Telewizji. W wyniku starć zginęło 14 osób, a 600 zostało rannych.

Wieża telewizyjna i gmach Litewskiego Radia i Telewizji zostały zajęte przez agresora, ale zrezygnowano z planów ataku na parlament.

W wyniku starć zginęło 14 osób: Loreta Asanavičiūtė, Vir-

ginijus Druskis, Darius Gerbutavičius, Rolandas Jankauskas, Rimantas Juknevičius, Alvydas Kanapinskas, Algimantas Petras

Kavoliukas, Vidas Maciulevičius, Titas Masiulis, Alvydas Matulka, Apolinaras Juozas Povilaitis, Ignas Šimulionis, Vytautas Vaitkus, później (w lutym) na skutek odniesionych obrażeń zmarł Vytautas Koncevičius.

Sejm ogłosił 13 stycznia Dniem Obrońców Wolności, aby uczcić pamięć poległych 13 stycznia 1991 roku.

W styczniu 1991 roku gmachu Sejmu, Litewskiego Radia i Telewizji oraz wieży telewizyjnej bronili też Polacy z Wileńszczyzny, którzy z ówczesnymi wydarzeniami wiązali liczne nadzieje. Rzeczywistość okazała się jednak

brutalna – nawet wiele lat po obaleniu „dyktatury proletariatu” polska mniejszość narodowa na Litwie nadal musi walczyć o swoje prawa, o odzyskanie zagrabionej jeszcze przez sowietów ojcowizny, o polskie szkoły, o swobodne używanie języka ojczystego w przestrzeni publicznej, czy o poprawny zapis imion i nazwisk.

Tegoroczne obchody Dnia Obrońców Wolności rozpoczęły się w Wilnie już 12 stycznia. Odbyła się tradycyjna akcja obywatelska „Pamięć żywa, bo świadczy”. Wieczorem zapłonęły ogniska przy wieży telewizyjnej w Wilnie, budynku Litewskiego Radia i Telewizji i na placu Niepodległości. W kościele Świętych Janów odbył się koncert „In memoriam” i premiera utworu „Msza Bałtycka”.

13 stycznia, rano przy pomniku „Żinia” na placu Niepodległości odbyła się ceremonia złożenia kwiatów. O godz. 10 w Sejmie rozpoczęły się obchody Dnia Obrońców Wolności i wręczenie

Nagrody Wolności. W południe – ceremonia podniesienia flagi państwowej na placu Niepodległości. O godz. 13.30 na Cmentarzu Antokolskim nastąpiła ceremonia uczczenia poległych. W godzinach od 17.00 do 3.00 – na fasadzie katedry wileńskiej wyświetlone zostały zdjęcia ofiar wydarzeń styczniowych z 1991 roku. O godz. 17.30 – Msza św. w katedrze wileńskiej.

W niedzielę, 14 stycznia, ulicami Wilna odbył się XXX Międzynarodowy Bieg „Drogą Życia i Śmierci”, poświęcony poległym obrońcom wolności Litwy. W południe uczestnicy biegu wystartowali z parkingu przy Cmentarzu Antokolskim przy ulicy Karių Kapų i biegli ulicami Karių Kapų, Kuosų, Jūratės, L. Sapiegos, Antakalnio przez Most Żyrmuński, potem ul. Šeimyniškių, al. Konstitucijos, ul. T. Narbuto, al. Laisvės, ul. L. Asanavičiūtės, ul. A.P. Kavoliuko i ul. Sausio 13-osios do wieży telewizyjnej w Wilnie.

Dofinansowanie ocieplenia domów jednorodzinnych. W marcu rusza nabór wniosków

Mieszkańcy, mający zamierzenie ocieplić swoje domy jednorodzinne, od 1 marca będą mogli ubiegać się o wsparcie finansowe w Agencji Zarządzania Projektami Środowiskowymi (APVA). Z Programu Zmian Klimatu na te działania do 2025 roku przeznaczono 44 miliony euro. Na nabór wniosków w marcu 2024 roku zaplanowano środki finansowe w wysokości 22 mln euro. Szacuje się, że za tę kwotę będzie można odnowić 1,5 tys. domów – donosi Ministerstwo Środowiska.

„Modernizacja domów jednorodzinnych to jedno z działań, które pozwalają obniżyć koszty energii cieplej, rachunki miesz-

kańców za ogrzewanie, a także zmniejszyć ilość emisji gazów cieplarnianych” – podkreśla resort środowiska.

Mieszkańcy będą mogli składać formularze rejestracyjne projektu APVA o dofinansowanie przez cały miesiąc, począwszy od 1 marca do 30 marca poprzez system informacyjny APVIS.

Otrzymane wnioski zostaną poddane ocenie według ustalonych kryteriów. Szybkość złożenia wniosku nie ma wpływu na przyznanie dofinansowania, zatem nie ma znaczenia, czy wniosek zostanie złożony pierwszego, czy ostatniego dnia naboru.

Maksymalna wysokość dofinansowania za jeden projekt wynosi do 14,5 tys. euro. Wysokość

wsparcia oblicza się poprzez pomnożenie powierzchni użytkowej domu przed termomodernizacją przez ustaloną kwotę. Stała kwota za 1 metr kwadratowy powierzchni użytkowej domu wynosi 75 euro.

Wsparcie zostanie przyznane, jeżeli po remoncie (modernizacji) dom osiągnie co najmniej klasę efektywności energetycznej B (uzyskano świadectwo efektywności energetycznej klasy B lub wyższej i zarejestrowano je w spółce pożytku publicznego „Statybos sektorius vystymo agentūra”) oraz koszty zużycia energii cieplej zostały obniżone o co najmniej 40 proc. w porównaniu do tych sprzed termomodernizacji.

O dofinansowanie mogą ubiegać się osoby fizyczne, posiadające na własność dom jedno- lub dwurodzinny. Projekty będą musiały zostać zrealizowane w ciągu 15 miesięcy po zakończeniu naboru, tj. do 30 czerwca 2025 roku.

W razie dodatkowych pytań

można kontaktować się z APVA, tel. 8 614 99699.

Jak podaje Ministerstwo Środowiska, od 2014 roku, kiedy udzielane jest to wsparcie, z Programu Zmian Klimatu przeznaczono 48 mln euro, ocieplono ponad 3,3 tys. domów jednorodzinnych.

W lasach rejonu wileńskiego, solecznickiego, trockiego oraz innych odwołano stan klęski żywiołowej

Jak poinformowało Ministerstwo Środowiska od 15 stycznia w lasach znajdujących się na terenie samorządu rejonu: ignalińskiego, poniewieskiego, rokiskiego, solecznickiego, wileńskiego, trockiego oraz janiskiego, odwołano stan klęski żywiołowej.

Stan klęski żywiołowej w tych nadleśnictwach ogłoszono w sierpniu-wrześniu ubiegłego roku.

W 2023 roku, jak wynika z danych Państwowej Służby Leśnej, na terytorium rejonów: rokiskiego (ponad 25 tys. m³), solecznickiego (ponad 43 tys. m³), poniewieskiego (ponad 27 tys. m³), trockiego (ponad 26 tys. m³)

i wileńskiego (ponad 35 tys. m³), suche i wysychające na wskutek

działalności kornika drzewostany stanowiły ponad 25 tysięcy

metrów sześciennych, w związku z czym w tych rejonach ogło-

szone stan klęski żywiołowej.

Również w ubiegłym roku na terenie samorządu rejonu ignalińskiego ogłoszono stan klęski żywiołowej, ponieważ na obszarze 1197 ha zarejestrowano masowe ognisko szkodnika Borecznika sosnowca, który przyczynił się do uszkodzenia średnio 85 procent rosnących drzew, a łączna objętość uszkodzonych drzewostanów wyniosła około 400 tys. metrów sześciennych.

Klęskę żywiołową ogłoszono także w rejonie joniskim, gdzie objętość uszkodzonych przez wiatr i grad drzewostanów tylko w lasach państwowych wyniosła 27 tys. metrów sześciennych.

W stolicy

Sporządzono projekt Planu Zarządzania Historycznym Centrum Wilna

9 stycznia mieszkańcom Samorządu m. Wilna zaprezentowano projekt Planu Zarządzania Historycznym Centrum Wilna, które to centrum jest wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Poszczególne części planu zarządzania zaprezentowali odpowiedzialni za nie eksperci. Architekt urbanista, specjalistka ds. ochrony dziedzictwa Giedrė Filipavičienė, zaprezentowała część planu dotyczącą ochrony dziedzictwa kulturowego. Podstawowe przedstawione przez nią problemy dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego to: niejasna regulacja dot. ochrony zabytków na starówce i otoczenia wokół nich, tj. krajobrazu; niewystarczająca i niska jakość utrzymania obiektów; dokumentowanie, badania i monitoring odbywają się w odrębnych instytucjach i nie są ogólnie dostępne; brakuje analizy zmian. Główne propozycje to: utworzenie miejskiego centrum rzemiosła i opracowanie wytycznych dotyczących utrzymania obiektów dziedzictwa kulturowego; opracowanie interaktywnej platformy dla budynków i elementów dziedzictwa kulturowego Wilna (<https://paveldas.vercel.app/lt>) jako głównego źródła informacji o wileńskiej starówce z jednoczesnym gromadzeniem danych z monitoringu i badania starówki.

Architekturolog Aida Štelbienė zaprezentowała część programu dotyczącą edukacji, integracji i świadomości. Zidentyfikowane problemy to: słabe więzi między państwem, instytucjami kulturalnymi, specjalistami a społeczeństwem; słabe rozpowszechnianie informacji o wyjątkowej powszechnej wartości starówki; oraz niekontrolowana jakość nieformalnej edukacji o historycznym centrum Wilna. Do rozwiązania powyższych problemów zaproponowano utworzenie programu „Historyczne centrum Wilna: interpretacja, komunikacja i podnoszenie świadomości”, który miałby być zarządzany przez Agencję Odnowy Starówki Wileńskiej. Inne przewidziane działania to: certyfikat „UNESCO prezentuje” dla programów edukacyjnych dotyczących starówki, które spełniają kryteria jakości UNESCO; nominacja Ambasadora Starówki Wileńskiej dla mieszkańców aktywnie zaangażowanych w ochronę dziedzictwa kulturowego starówki.

Socjolog dr Tadas Šarūnas zaprezentował uwzględnione w

planie zarządzania aspekty ekonomiczne i społeczne. Daje się zauważyć wzrost liczby mieszkańców i różnorodność społeczną na tym terytorium, jednocześnie rosnące ceny mieszkań wzmacniają segregację. Wyzwaniami są też słaba widoczność znaków dziedzictwa wyznań niechrześcijańskich oraz niewykorzystywanie do działalności obiektów dziedzictwa religijnego. By sprostać tym wyzwaniom, plan zarządzania przewiduje promocję przedsiębiorstw społecznych i mieszkań wspólnotowych; zachęty do remontów mieszkań; promocję upamiętniania dziedzictwa żydowskiego i innych wyznań; poszukiwanie nowych funkcji dla nieużywanych budynków dziedzictwa religijnego.

Ekspert ds. turystyki dr Rasuolė Andriulienė zaprezentowała omawiany w planie zarządzania temat turystyki zrównoważonej. Jako główne wymieniono następujące problemy: słabo rozwinięte wdrażanie zasad projektowania uniwersalnego; brak stosowania zasad turystyki zrównoważonej i dialogu z interesariuszami turystyki; niewystarczająca uwaga poświęcona inicjatywom społeczności.

Koordinator Planu Zarządzania Historycznym Centrum Wilna Rugilė Balkaitė-Puodžiūnienė mówiła o tym, jak w planie zarządzania odzwierciedlone jest zarządzanie ryzykiem i zrównoważony rozwój urbanistyczny. W odpowiedzi na ewentualne ryzyko dla ochrony dziedzictwa kulturowego zaproponowano sporządzenie strategicznych planów reagowania na potencjalne zagrożenia na wypadek wojny, zmian klimatycznych i innych ekstremalnych zjawisk, jak również oznakowywanie znakiem „Błękitnej Tarczy” (ang. Blue shield) zabytków o wyjątkowym znaczeniu kulturowym; tworzenie i przechowywanie cyfrowych modeli 3D obiektów dziedzictwa kulturowego posiadających status zabytku.

Podczas prezentacji prezentowanego w planie zarządzania te-

matu zrównoważonego rozwoju zaproponowane następujące działania: opracowanie do 2025 roku procedury organizowania i oceny konkursów architektonicznych na nowe budownictwo na starówce i w jej strefie ochronnej; opracowanie strategii zazieleniania wileńskiej starówki w latach 2024-2025; dostosowanie do 2025 roku standardu projektowania ulic i wyposażenia inżynierskiego do terytorium starówki; aktualizacja schematu ruchu drogowego; przygotowanie do 2030 roku wytycznych dotyczących rozwoju infrastruktury inżynierskiej i gospodarki odpadami.

Za wdrożenie zatwierzonego planu zarządzania odpowiedzialne będą trzy instytucje: na szczeblu krajowym – Ministerstwo Kultury Republiki Litewskiej, na szczeblu lokalnym – Samorząd m. Wilna, na poziomie zarządcy obiektu (ang. site manager) – Agencja Odnowy Starówki Wileńskiej. Monitoring wdrażania planu zarządzania będą realizowały dwa nowo utworzone podmioty: Zarząd Agencji Odnowy Starówki Wileńskiej oraz Międzyinstytucjonalna Grupa Monitorująca.

Projekt Planu Zarządzania Historycznym Centrum Wilna jest dostępny na stronie internetowej projektu: www.vilnius.lt/unesco.

Są to czwarte i ostatnie konsultacje publiczne w sprawie sporządzonego Planu Zarządzania Historycznym Centrum Wilna od momentu rozpoczęcia sporządzania tego strategicznego dokumentu w maju 2023 roku. Wydarzenie było również dostępne online. Nagranie ze spotkania można znaleźć na kanale YouTube Samorządu m. Wilna: <https://www.youtube.com/watch?v=BmjyAcFyng>.

Pod koniec stycznia ostateczna wersja Planu Zarządzania Historycznym Centrum Wilna zostanie wysłana do Centrum Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Ostateczna wersja planu zostanie podana również do wiadomości publicznej.

Mieszkańcy zabytkowych budynków zapraszani są do udziału w konsultacjach dotyczących Programu Zagospodarowania Dziedzictwa Wilna

Agencja Odnowy Starówki Wileńskiej i Wydział Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Samorządu m. Wilna zaprasza mieszkańców zabytkowych budynków do udziału w konsultacjach, w trakcie których zaprezentowany zostanie im Program Zagospodarowania Dziedzictwa Wilna.

Mieszkańcy zostaną poinformowani o możliwościach współfinansowania prac związanych z renowacją obiektów dziedzictwa kulturowego i zabytkowych budynków, wysokości wsparcia i warunkach, które należy spełnić, by wziąć udział w programie.

Spotkania z mieszkańcami odbędą się w styczniu i lutym:

17 stycznia 2024 r. o godz. 18.00 w Agencji Ochrony Starówki Wileńskiej (ul. Stiklių 4);

24 stycznia 2024 r. o godz. 18.00 w Muzeum Miejskiej Architektury Drewnianej (ul. Polocko 52);

31 stycznia 2024 r. o godz. 18.00 w Muzeum Dworu w Markuciaciach (ul. Subačiaus 124);

7 lutego 2024 r. o godz. 18.00 w Samorządzie m. Wilna (al. Konstitucijos 3, sala 215);

20 lutego 2024 r. o godz. 18.00 – w Progimnazjum im. Księcia Giedymina w Wilnie (ul. Blindžių 3);

28 lutego 2024 r. o godz. 18.00 – w Dyrekcji Wileńskich Muzeów Pamięci (ul. Pamėnkalnio 34).

Jeżeli mieszkasz w zabytkowym domu, ale nie wiesz, jakie prace należałoby wykonać, by poprawić jego stan, zapraszamy do skorzystania z konsultacji specjalistów ds. konserwacji zabytków.

5 lutego 2024 r. o godz. 18 w Agencji Odnowy Starówki Wileńskiej specjaliści zaprezentują mieszkańcom konsultacje *in situ*, tj. przy planowanych do renowacji budynkach oraz procedurę rejestracji do udziału w takich konsultacjach. Zapraszamy do udziału!

Więcej informacji o programie zagospodarowania dziedzictwa – na stronie vilniauspaveldas.lt.

WSPARCIE NA ODNOWĘ ELEWACJI BUDYNKÓW HISTORYCZNYCH

60 proc.

Na odnowę elewacji budynków wpisanych do rejestru zabytków kultury i mieszczących się w miejscowościach dziedzictwa kulturowego

Na restaurowanie lub odtwarzanie drewnianych drzwi i okien
Okna – 1 m kw. – 900 euro
drzwi – 8000 euro

80 proc.

Elementy elewacji, balkonów i loggii w stanie awaryjnym

70 proc.

Odnowa architektury drewnianej

70 proc.

Badania, projektowanie, ekspertyza

